11. 9. 2006

ID: 43070

Uzavřený a otevřený podílový fond

Nedovolenost určitého jednání nemusí právní předpis upravovat výslovně, ale může vyplynout z kontextu jednotlivých ustanovení právního předpisu či více předpisů.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Odo 867/2003, ze dne 25.8.2004)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně G. i., spol. s r.o., proti žalované Č. I., i. s., a.s., zastoupené, advokátem, o zaplacení 1,272.000,- Kč s příslušenstvím, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 19 Cm 234/98, o dovolání žalované proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 20. května 2003, č.j. 5 Cmo 157/2003-109, tak, že rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 20. května 2003, č.j. 5 Cmo 157/2003-109, a rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 5. února 2003, č.j. 19 Cm 234/98-88, ve výroku II. a v souvisejícím výroku o náhradě nákladů řízení, se zrušují a věc se vrací soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Napadeným rozsudkem potvrdil odvolací soud v napadeném rozsahu, tj. ve vyhovujícím výroku ve věci samé a ve výroku o náhradě nákladů řízení, rozsudek soudu prvního stupně ze dne 5.2.2003, č.j. 19 Cm 234/98-88, kterým soud prvního stupně uložil žalované zaplatit žalobkyni 579.293,10 Kč s 14,427 % úrokem z prodlení od 27.6.1996 do zaplacení, z titulu náhrady škody vzniklé žalobkyni v souvislosti s odmítnutím zpětného odkupu podílových listů A. E. – p. f. K., a.s. – K. i. s. Č. p., ISIN CZ … (dále jen „podílový list“), který měl být proveden podle § 10 odst. 2 a § 13 odst. 2 zákona č. 248/1992 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech (dále jen „zákon“) ve lhůtě jednoho měsíce od doručení žádosti.

Soud prvního stupně přitom vycházel z předchozího zrušujícího rozsudku odvolacího soudu ze dne 20.6.2002, č.j. 5 Cmo 110/2002-38, ve kterém tento soud dovodil, že žalovaná porušila kogentní ustanovení § 10 odst. 2 a § 13 odst. 2 zákona. Uzavřel, že žalovaná byla povinna na základě dopisu ze dne 23.5.1996, kterým žalobkyně uplatnila právo na odkup podílových listů, podílové listy odkoupit za cenu určenou podle ustanovení § 11 odst. 1 zákona, které určuje, že se aktuální hodnota podílového listu stanoví jako podíl vlastního jmění v podílovém fondu připadající na jeden podílový list (správně jde o § 12 odst. 2 zákona ve znění účinném v rozhodné době), „jehož výše je určena postupem podle ustanovení § 17 odst. 4 zákona.“

Odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění, která učinil na základě provedeného dokazování soud prvního stupně. Zabýval se především otázkou povahy A. E. – p. f. K., a.s. (dále jen „fond“). Konstatoval, že při projednání prvého odvolání ve věci „bylo mlčky vycházeno z toho, že jde o fond otevřený, jak je patrné i ze závěru odvolacího usnesení, že došlo k porušení § 10 a § 13 zákona. V případě fondů uzavřených to nepřichází v úvahu. Blíže však otázka rozebírána nabyla. Při novém projednání věci se soud prvého stupně již touto otázkou zabýval, neboť zde již žalovaný dovozoval, že šlo ve skutečnosti o fond uzavřený a pokud statut fondu obsahuje ustanovení, jež by ukazovala na otevřenost fondu, jsou vadné právě tyto části statutu a nikoli části naznačující uzavřenost fondu. Soud prvého stupně ovšem z učiněných zjištění dovodil, že jde o fond otevřený.“

Odvolací soud uzavřel, že statut fondu skutečně mísí ve svých jednotlivých ustanoveních pravidla případná pro fondy otevřené i uzavřené. Celková koncepce fondu, jak vyplývá z jeho statutu, však směřuje jasně k fondu otevřenému. Nejde přitom jen o článek I. bod 2 statutu, kde se otevřenost fondu výslovně deklaruje. Jedná se zejména o myšlenku operativního zpětného odkupu, jak plyne především z článku II. bodu 1., bodu 5., bodu 7., bodu 9., z článku III., článku V. a dalších. Jediným výrazným prvkem, který by svědčil uzavřenosti fondu, je pouze omezení prodeje vydaných podílových listů a prodeje dalších podílových listů v článku II. bodu 5. statutu fondu. To je však ve statutu koncipováno jasně jako dočasné opatření a nikoli jako zásadní charakteristický znak fondu ve smyslu § 10 odst. 3 zákona.

„Fond tedy nebyl svou koncepcí postaven jako uzavřený, nýbrž jasně otevřený a prvky uzavřenosti jsou zcela evidentně důsledkem promítnutí nezákonného metodického pokynu Ministerstva financí, kterým se neoprávněně

připouští překročit zákonnou lhůtu pro omezení odkupu a prodeje podílových listů. To je podstatné.“ Proto je jen na dokreslení třeba uvést, že fond sám se po celou dobu vůči veřejnosti prezentoval jako otevřený, a to i v době, po kterou jeho statut nepředpokládal možnost odkupu a prodeje podílových listů. Tvrzení žalované, že fond nebyl po uplynutí roku (§ 24 odst. 6 zákona č. 92/1991 Sb.) od skončení druhé vlny kupónové privatizace technicky, organizačně ani ekonomicky schopen podílníky vůbec vyplácet, nemůže být přičteno k jejímu prospěchu, nýbrž naopak k její tíži. Tato okolnost nemůže vůbec případné investory zajímat, ti mají plné právo očekávat, že bude postupováno v souladu se zákonem.

Dále pak odvolací soud zkoumal konstrukci výše škody. Odvolatelka napadla obě hodnoty, z jejichž rozdílu dovodil soud výši škody. Pokud jde o částku 1.194,- Kč, jako podíl čistého obchodního jmění připadajícího na podílový list, odvolací soud uzavřel, že nahlíženo obecně, nelze pochybovat o tom, že mezi uzavřeným a otevřeným podílovým fondem je zásadní rozdíl a z mnoha hledisek jsou zcela nesouměřitelné. Je také jasné, že účtování v obou druzích fondů musí být odlišné z hlediska oceňování aktiv, vytváření likvidních rezerv pro výplatu podílníků, tvorby opravných položek a v mnoha dalších směrech. Obecně jistě platí, že otevřené fondy musí být podstatně opatrnější a konzervativnější než fondy uzavřené. Potom je zcela logické, že při srovnatelném portfoliu vyjde pravidelně v uzavřeném fondu hodnota připadající na jeden podíl vyšší než ve fondu otevřeném. Námitka, že hodnoty, ze kterých fond vyšel, jsou nereálné, tedy může mít racionální jádro.

Nebylo zjištěno, zda fond skutečně po dobu, kdy blokoval výplatu podílů, účtoval tím či oním způsobem. Pro zjednodušení vyšel odvolací soud z toho, že před uplynutím lhůty 34 měsíců skutečně účtoval tak, jako by šlo o fond uzavřený. Pak by téměř jistě částka 1.194,- Kč neodpovídala reálnému podílu. Ani kdyby to bylo zjištěno a navrhovaným znaleckým posudkem stanovena tato reálná výše podílu, nemělo by to žádný vliv na výsledek řízení. Na tento problém je třeba pohlížet očima potencionálních investorů a vzít v úvahu okruh skutečností, které jim mohou být známy jako podklad pro jejich racionální rozhodování. Pak je nutně třeba dospět k závěru, že standardní investor může vycházet jen z toho, co je o fondu veřejně známo, tedy především z toho, co o sobě fond uveřejní. Nemůže vědět, zda uveřejněné údaje byly získány tím či oním způsobem, nemůže mít představu, jak daný fond skutečně účtuje. Uveřejňoval-li fond sám o sobě jako o fondu otevřeném údaj, že na jeden podílový list připadá určitá část jeho majetku, pak jde ve vztahu ke třetí osobám o údaj závazný, i kdyby postup, jak byla příslušná částka zjištěna, nebyl vyhovující. Použil-li tedy soud uveřejněný údaj, postupoval správně.

Ohledně druhé rozhodné hodnoty vyšel soud prvního stupně z částky, za kterou žalobce poté, co jeho požadavku na odkup nebylo vyhověno, podílové listy prodal. Podstata škody ve formě ušlého zisku spočívá v tom, že by poškozený, kdyby nedošlo k porušení povinnosti druhou stranou, mohl získat určité hodnoty nebo částky, ale v příčinné souvislosti s tímto porušením získal méně. Rozdíl je tím, co mu ušlo. Není významné, za kolik případně sám koupil, zda za méně či více, než kolik skutečně utržil. Podstatné je, že o výše uvedený rozdíl mohl utržit více. Proto nebylo namístě zkoumat nákupní cenu předmětných podílových listů, nýbrž právě jen rozdíl mezi reálnou možností a následnou skutečností. Metodika soudu prvního stupně je tedy nejen formálně správná, ale i logická.

K námitce žalované, že posuzovaná operace s podílovými listy odporuje zásadám poctivého obchodního styku, odvolací soud uzavřel, že není důvodná. Základním motivem vstupu na trh je dosažení zisku. Podstatná část obchodů s cennými papíry se uzavírá proto, aby někdo získal pozici, od které si slibuje budoucí zisk. Spekulace patří neoddělitelně k finančním trhům. Předmětné podílové listy se staly předmětem obchodování právě proto, že se žalovaná bránila jejich odkupu. Žalobkyně učinila závěr o tom, že lze právem požadovat odkup podílových listů na základě informací, které byly dostupné komukoli. Jestliže se jiní majitelé podílových listů spokojili se závěrem, že se nelze domáhat odkupu podílových listů, neznamená to, že by chování žalobkyně, která využila svého práva, bylo v rozporu se zásadami poctivého obchodního styku.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalovaná dovolání. Co do jeho přípustnosti odkázala na ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) a c) občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“). Namítá, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci a že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení.

Dovolatelka odvolacímu soudu vytýká, že nepřihlédl k tomu, že žalobkyně nebyla ve věci aktivně legitimována, neboť v době podání žaloby nebyla podílnicí fondu. Dovolatelka soudí, že vzhledem k tomu, že všechna práva podílníka fondu jsou inkorporována v podílovém listu, pak za situace, kdy žalobkyně převedla podílový list na jinou osobu, převedla na tuto osobu i případné právo na náhradu škody vyplývající z prodlení žalované s odkupem podílového listu.

Za otázku zásadního právního významu považuje žalovaná otázku povahy statutu podílového fondu. Žalovaná dovozuje, že statut je quasi smlouvou, která upravuje konkrétní práva a povinnosti smluvních stran. Vztah mezi

investiční společností a podílníkem podílového fondu je podle dovolatelky vždy třeba vykládat podle skutečné vůle a úmyslu stran podle § 266 obchodního zákoníku (dále jen „obch. zák.“), ale i podle jeho základních náležitostí dle § 37 občanského zákoníku. Žalovaná vždy tvrdila, že jejím úmyslem bylo vytvořit fond, který se po určitou předem vymezenou dobu bude chovat jako fond uzavřený, který nebude odkupovat ani prodávat podílové listy a který se po třech letech od svého vzniku otevře a bude nadále fungovat jako standardní otevřený podílový fond. Odkup přede dnem 1.1.1998 byl vzhledem ke způsobu nabytí majetku fondu a jeho struktuře prakticky nemožný.

Uvedená konstrukce fondu byla podle žalované v době vzniku fondu možná, neboť neexistovala žádná zákonná úprava tzv. přeměny uzavřeného podílového fondu na otevřený. Tento svůj záměr žalovaná později realizovala. Odvolací soud se omezil pouze na konstatování, že dle jeho názoru je fond koncipován jako otevřený, stejně tak je i nazván a proto měl povinnost po uplynutí jednoho roku od předání akcií zahájit odkup podílových listů. Nijak se nevypořádal s tvrzením žalované, že nikdy nebyla a nemohla být připravena ke splnění závazků, které by jí vznikly při předčasném otevření fondu, a proto koncipovala fond po přechodnou dobu jako uzavřený. Ustanovení článku II. odst. 5 statutu nelze podle dovolatelky bagatelizovat na pouhé dočasné opatření a nikoli zásadní charakteristický znak fondu podle § 10 odst. 3 zákona. Naopak ustanovení která hovoří o otevřenosti fondu, byla v rozporu s realitou a vůlí žalované. Žalovaná sice skutečně při formulaci svých závazků vzala v úvahu nezákonný metodický pokyn Ministerstva financí, to ale nic nemění na tom, že se po dobu tří let od svého vzniku fond obhospodařoval jako uzavřený.

Protože zákon žalované ukládá (např. v § 11 odst. 4) postupovat vždy způsobem zajišťujícím ochranu všech investorů a jejich rovné podmínky, musela by za situace, kdy nebyla objektivně schopna plnit závazky vyplývající z předčasného otevření, v případě zjištění neplatnosti částí statutu omezujících prodej a odkup podílových listů na dobu tří let nejprve se souhlasem Ministerstva financí, resp. Úřadu pro cenné papíry, změnit statut fondu, stáhnout emisi podílových listů z obchodování na Burze cenných papírů Praha, a.s. (dále jen „burza“) a vyhlásit novou cenu odkupu, případně by fond vstoupil do likvidace. Závěr odvolacího soudu by vedl k uspokojení pouze části podílníků.

Dovolatelka dále namítá nesprávné právní posouzení otázky náhrady škody. Soud se měl při posuzování toho, zda žalobkyni vznikla škoda, zabývat také tím, za jakou cenu žalobkyně podílové listy fondu nabyla. Protože se s podílovými listy fondu obchodovalo na burze, měl by, vzhledem k právnímu názoru odvolacího soudu, každý možnost koupit na burze podílové listy fondu za cenu X a poté je za stejnou cenu na burze prodat a rozdíl mezi účetní hodnotou čistého jmění a prodejní cenou uplatňovat jako náhradu škody na žalované, aniž by se jeho majetek fakticky zmenšil.

Prostou matematickou úvahou, tedy součtem takových potencionálních škod, lze dojít podle dovolatelky k absurdnímu závěru, že celková výše škody způsobená žalovanou by byla přímo závislá na množství uskutečněných prodejů na burze a pravděpodobně by mnohokrát převyšovala majetek fondu. Vznik takové škody nemohla žalovaná ani při náležité péči s přihlédnutím ke skutečnostem, které při formulaci svého závazku znala, předvídat (§ 379 obch. zák.), a proto ani není k náhradě takové škody povinna. Žalovaná rovněž v průběhu řízení upozorňovala na okolnosti vylučující odpovědnost podle § 374 obch. zák., neboť jí ve splnění povinností bránil platný statut fondu. Tuto překážku žalovaná v době vzniku závazku nemohla předpokládat. Žalobkyně naproti tomu tvrdí, že o neplatnosti statutu věděla.

Z uvedeného podle žalované vyplývá, že za škodu nelze považovat rozdíl mezi cenou dosaženou na burze a čistým obchodním jměním fondu, „neboť by aplikace takového závěru vedla ke zcela absurdním důsledkům.“

Soud rovněž nesprávně vzal za prokázané, že majetek, který by připadal na jeden podílový list v případě jeho odkupu, by odpovídal zveřejněné výši čistého obchodního jmění na jeden podílový list jak bylo uveřejněno v rozhodném období. Opominul námitku žalované že neúčtovala o majetku ve fondu tak, jak by byla povinna účtovat v případě, že by se jednalo o otevřený podílový fond a že informativní a účetní údaj o čistém obchodním jmění nemůže být relevantní pro výpočet ceny odkupu vzhledem k metodice účtování a způsobu oceňování majetku vycházejícímu ze statutu fondu a příslušných ustanovení zákona o investičních společnostech a zákona o účetnictví. Podle názoru žalované bylo třeba ke zjištění hodnoty podílu na majetku ve fondu provést znalecký posudek, jak v řízení požadovala.

Dovolatelka navrhuje, aby dovolací soud napadený rozsudek odvolacího soudu i rozsudek soudu prvního stupně zrušil a aby rozhodl o odkladu jejich vykonatelnosti.

Žalobkyně ve vyjádření k dovolání uvedla, že námitku, že není aktivně legitimována uplatnila žalovaná až v dovolacím řízení. Za situace, kdy se žalobkyně domáhá náhrady škody nikoli práva z podílového listu, však nelze její aktivní legitimaci zpochybnit. Poukazuje rovněž na to, že svým postupem, totiž prodejem podílových listů za nejlepší cenu na trhu, předešla zvýšení hrozící škody. Dále pak dovozuje, že postup žalované, která chtěla být jakýmsi „polootevřeným

fondem“, nebyl podle právních předpisů možný a takový fond nebylo možno koncipovat ani s využitím zásady smluvní volnosti. K tvrzení žalované, že žalobkyně, která nabyla podílové listy na sekundárním trhu, nemá právo se domáhat náhrady škodu z nesplnění povinnosti odkupu žalobkyně uzavírá, že právo na náhradu škody má každý, komu škoda vznikla v souvislosti s porušením povinnosti jiného. A konečně k obraně žalované, že uveřejněná hodnota podílového listu neodpovídala hodnotě skutečné, uvádí, že nemůže být obranou žalované tvrzení, že porušovala zákonné povinnosti.

Dovolání je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř.

Dovolací soud se nejprve zabýval otázkou aktivní legitimace žalobkyně ve věci. K tomu dovolatelka tvrdí, že všechna práva podílníka fondu jsou inkorporována v podílovém listu. Převedla-li žalobkyně podílový list na jinou osobu, převedla na tuto osobu i případné právo na náhradu škody vyplývající z prodlení žalované s odkupem podílového listu. Tento závěr dovolatelky není správný. Je pravdou, že převodem podílového listu se převádějí veškerá práva inkorporovaná do podílového listu na nabyvatele. Případné právo na náhradu škody jež vznikla majiteli podílového listu porušením odkupové povinnosti investičním fondem však není právem inkorporovaným do podílového listu. Je právem osoby, které případně investiční společnost porušením této povinnosti způsobila škodu, na její náhradu. Takovou osobou může být v projednávané věci pouze žalobkyně; osobě, která od ní podílový list koupila, v důsledku porušení odkupové povinnosti investičním fondem žádná škoda vzniknout nemohla.

K námitce dovolatelky, že jejím úmyslem bylo vytvořit fond, který se po určitou předem vymezenou dobu bude chovat jako fond uzavřený a který se po třech letech od svého vzniku otevře a bude nadále fungovat jako standardní otevřený podílový fond, přičemž uvedená konstrukce fondu byla - podle dovolatelky - v době vzniku fondu možná, neboť neexistovala žádná zákonná úprava tzv. přeměny uzavřeného podílového fondu na otevřený, dovolací soud uzavřel, že není důvodná. Dovolatelka dovozuje, že jestliže zákon popsaný postup nezakazoval a ani jej výslovně nereguloval, byl možný a dovolený, za podmínek stanovených ve statutu podílového fondu.

Jak již Nejvyšší soud dovodil (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21.8.2003, sp. zn. 29 Odo 185/2003) nedovolenost určitého jednání nemusí právní předpis upravovat výslovně, ale může vyplynout z kontextu jednotlivých ustanovení právního předpisu či více předpisů.

Podle ustanovení § 2 odst. 1 zákona, v rozhodném znění, je investiční společnost právnickou osobou, která shromažďuje peněžní prostředky právnických a fyzických osob za účelem jejich použití k účasti na podnikání (kolektivní investování). Podle ustanovení § 3 odst. 1 zákona nesmějí uvedenou činnost vykonávat jiné osoby, než investiční společnosti a investiční fondy. Podle ustanovení § 3 odst. 2 zákona nesmějí investiční společnosti a investiční fondy vykonávat jinou činnost, než činnost uvedenou v § 2 odst. 1 zákona, s výjimkou případů, kdy tato činnost bezprostředně souvisí s činností uvedenou v § 2 odst. 1. Podle ustanovení § 8 odst. 1 zákona je ke vzniku investičního společnosti třeba povolení příslušného státního orgánu. Podle ustanovení § 9 odst. 1 zákona je k vydávání podílových listů za účelem vytvoření podílového fondu rovněž třeba povolení příslušného státního orgánu. Podle ustanovení § 10 odst. 1 zákona může investiční společnost vytvářet podílové fondy jako otevřené nebo uzavřené.

Z uvedeného je zcela zřejmé, že zákon podmiňuje podnikání investiční společnosti, spočívající ve zřizování podílových fondů, schválením příslušným orgánem a podrobuje je přísné regulaci.

V ustanovení § 36 a násl. zákon zřídil nad činností subjektů, jejichž předmětem podnikání je kolektivní investování, zvláštní dozor, kterému jiné subjekty nepodléhají. Samo zavedení tohoto dozoru nad činností soukromoprávních subjektů, kterými jsou akciové společnosti, nasvědčuje tomu, že zákon přikládá takový význam potřebě ochrany osob, které svěřily své prostředky soukromoprávnímu subjektu - investiční společnosti - za účelem kolektivního investování, že pro ně omezuje obecný princip svobody podnikání vyjádřený v čl. 26 Listiny základních práv a svobod, která je součástí ústavního pořádku České republiky. Tento úmysl je zcela jednoznačně vyjádřen ve shora uvedeném ustanovení § 3 odst. 2 zákona, kde se stanoví, že kolektivní investování nesmějí vykonávat jiné subjekty, než právě jen ty, které splňují podmínky stanovené zákonem a jsou tedy podrobeny uvedenému zvláštnímu dozoru.

Za tohoto stavu je zcela nelogické vykládat to, že zákon výslovně nezakazuje zřízení podílového fondu, který by byl po určitou dobu fondem uzavřeným a po jejím uplynutí fondem otevřeným a ani jej nereguluje, tak, že takový postup je možný bez jakéhokoli omezení. Naopak z toho, že zákon (v rozhodném znění) neupravoval možnost přeměny uzavřeného podílového fondu na fond otevřený, je třeba dovodit, že taková přeměna nebyla možná a že možný nebyl ani postup zvolený žalovanou, totiž změna uzavřeného podílového fondu na fond otevřený uplynutím doby. Uvedenému závěru ostatně nasvědčuje i to, že ustanovení § 24 odst. 6 zákona č. 92/1991 Sb., v rozhodném znění

stanovilo, že pokud se podílové fondy zřízené pro příslušnou privatizační vlnu investičními společnostmi zřizují jako fondy otevřené, může podílník uplatnit právo na zpětný prodej podílového listu nejdříve po uplynutí jednoho roku od předání akcií nakoupených za investiční body podílovému fondu. Pokud by bylo možné zřídit podílový fond jako fond po určitou stanovenou dobu jako fond uzavřený s tím, že po uplynutí této doby se stane fondem otevřeným, nebyla by taková úprava potřebná.

Z uvedeného vyplývá, že odvolací soud postupoval správně, jestliže výkladem statutu fondu zjišťoval, zda byl koncipován jako fond uzavřený nebo otevřený (když kombinace obého nebyla možná). Závěru, ke kterému odvolací soud výkladem dospěl, nelze ničeho vytknout a dovolací soud se s ním ztotožňuje.

Důvodná není ani námitka dovolatelky, že nikdy nebyla a nemohla být připravena ke splnění závazků, které by jí vznikly při předčasném otevření fondu, a proto jej koncipovala po přechodnou dobu jako uzavřený. Jak správně uzavřel odvolací soud nelze tuto skutečnost přičítat ku prospěchu žalované, nýbrž naopak k její tíži, když podle zákona byla povinna podílové listy po uplynutí jednoho roku odkupovat, a tedy i vytvořit pro to potřebné předpoklady.

Dovolatelka dále namítá nesprávné právní posouzení otázky náhrady škody. Soud se měl, podle jejího názoru, při posuzování, zda žalobkyni vznikla škoda, zabývat také tím, za jakou cenu podílové listy fondu nabyla. Protože se s podílovými listy fondu obchodovalo na burze, měl by, vzhledem k právnímu názoru odvolacího soudu každý možnost koupit na burze podílové listy fondu za cenu X a poté je za stejnou cenu na burze prodat a rozdíl mezi účetní hodnotou čistého jmění a prodejní cenou uplatňovat jako náhradu škody na žalované, aniž by se jeho majetek fakticky zmenšil.

K tomu dovolací soud uzavřel, že se žalobkyně nedomáhá uhrazení skutečné škody, tj. toho, o co se její majetek zmenšil, ale náhrady ušlého zisku. Za situace konstruované dovolatelkou by osobám, které koupily podílové listy na burze a které neuplatnily právo na jejich odkup, žádný zisk neušel. Jiná situace by ovšem nastala, pokud by i tyto osoby uplatnily právo na odkup podílových listů a fond by je, přestože jejich majitelům vzniklo právo na jejich odkup, neodkoupil.

Důvodná není ani námitka nepředvídatelnosti ve smyslu § 379 obch. zák. Vzhledem k zákonem stanovené povinnosti na odkup podílových listů byla škoda vzniklá porušením takové povinnosti předvídatelná. Na tom nic nemění to, že si žalovaná nesprávně vyložila zákon v tom směru, že dovodila možnost odložení odkupu podílových listů. Nesprávná interpretace zákona nemůže založit nepředvídatelnost vzniku škody ve smyslu ustanovení § 379 obch. zák.

Ani námitka okolnosti vylučující odpovědnost podle § 374 obch. zák. není důvodná. Žalovaná tvrdí, že jí ve splnění povinnosti odkoupit podílové listy bránil platný statut fondu. Tak tomu ale nebylo, neboť ty části statutu fondu, které byly v rozporu se zákonem, byly pro tento rozpor neplatné, a proto nemohly žalované bránit ve splnění zákonem stanovené povinnosti.

Důvodnou však dovolací soud shledal námitku dovolatelky, že soud vzal nesprávně za prokázané, že majetek, který by připadal na jeden podílový list v případě jeho odkupu, by odpovídal uveřejněné výši čistého obchodního jmění na jeden podílový list v rozhodném období. K tomu žalovaná tvrdí, že ke zjištění hodnoty podílu na majetku ve fondu bylo třeba provést znalecký posudek, jak v řízení požadovala.

Podle ustanovení § 12 odst. 2 zákona prodává investiční společnost podílový list po uplynutí šesti měsíců ode dne zahájení prodeje podílových listů za částku odpovídající jeho podílu na majetku v podílovém fondu zjištěném postupem podle § 17 odst. 4 zákona. Podle ustanovení § 13 odst. 1 zákona koupí investiční společnost při zpětném prodeji podílový list s použitím prostředků z majetku v podílovém fondu za částku stanovenou obdobně jako v § 12 odst. 2 zákona. Tato částka může být snížena o srážku uvedenou ve statutu podílového fondu.

Podle ustanovení § 17 odst. 4 zákona se hodnota cenných papírů z majetku v podílovém fondu nebo majetku investičního fondu vypočte na základě jejich kursu zaznamenaného na burze cenných papírů nebo na obdobném trhu cenných papírů ke dni, ke kterému se výpočet provádí.

Dovolací soud dospěl k závěru, že základem pro určení výše škody (ušlého zisku) vzniklé žalobkyni v příčinné souvislosti s porušením zákonné povinnosti žalované odkoupit podílové listy za cenu stanovenou obdobně dle § 12 odst. zákona 2 může být pouze cena, vypočtená podle citovaných ustanovení zákona.

Závěr odvolacího soudu o tom, že pro stanovení výše vzniklé škody je rozhodující to, že „fond uveřejňoval sám o sobě jako o fondu otevřeném údaj, že na jeden podílový list připadá určitá část jeho majetku, pak jde ve vztahu ke třetí

osobám o údaj závazný, i kdyby postup, jak byla příslušná částka zjištěna, nebyl vyhovující“, je proto nesprávný. Nesprávné uveřejnění údaje, jehož uveřejnění ukládá fondu § 25 zákona, by sice bylo porušením zákona, mohlo by však založit pouze nárok na náhradu škody vzniklé v příčinné souvislosti s porušením této povinnosti. V projednávané věci se však žalobkyně domáhá náhrady škody vzniklé jí porušením odkupové povinnosti žalovanou, nikoli škody vzniklé uveřejněním nesprávných údajů.

Protože právní posouzení věci co do řešení otázky, na níž napadené rozhodnutí spočívá, není správné, Nejvyšší soud, aniž ve věci nařizoval jednání, rozsudek odvolacího soudu a spolu s ním i rozsudek soudu prvního stupně podle ustanovení § 243b odst. 2, věty za středníkem a odst. 3 o. s. ř., věty za středníkem zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

redakce (jav)

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Majetková podstata (exkluzivně pro předplatitele)
- Náhrada škody (exkluzivně pro předplatitele)
- Náhrada škody zaměstnancem
- Náklady řízení (exkluzivně pro předplatitele)
- Zajištění dluhu (exkluzivně pro předplatitele)
- Způsobilost být účastníkem řízení (exkluzivně pro předplatitele)
- Náhrada škody
- Katastr nemovitostí
- Insolvence a SJM
- Vedlejší účastník
- Plat